

Sağlık Okuryazarlığı Tanımı

Sağlıkla ilgili davranışın ve sağlık hizmetinden yararlanmanın temel belirleyicilerinden olan okuryazarlık genel olarak okuma, yazma ve hesap yapma becerisi olarak bilinmektedir. UNESCO'nun tanımına göre okuryazarlık; değişik türdeki yazılı kaynakları, kayıtları kullanarak tanımlama, anlama, yorumlama, bir araya getirme, iletişim kurma ve hesaplama yeteneğidir.

“Sağlık okuryazarlığı” (health literacy) kavramı, ilk kez 1974 yılında “sosyal politika olarak sağlık okuryazarlığı” başlıklı çalışmada tanımlanmıştır .

Dünya Sağlık Örgütü (WHO; WOLRD HEALTH ORG.) “sağlığın korunması ve sürdürülmesi için bir bireyin sağlık bilgisine ulaşma, anlama ve kullanma becerisini sağlık okuryazarlığı olarak tanımlamaktadır.

Sağlık Okuryazarlığı neyi kapsar?

- Okuma,
- Dinleme,
- Analiz etme,
- Karara katılma,
- Karar verme
- Hayata uyarılama

Sağlık Okuryazarlığını Günlük Hayatta Nerelerde Kullanırız?

- Satın aldığımız bir gıda ürününün etiketinde,
- Gazetelerde sağlıkla ilgili haberlerde,
- Sağlıkla ilgili internet, medya ve TV programlarında,
- Diyet, egzersiz ve beslenme tercihlerimizde,
- Reçete edilen ilaç talimatları ve ilaç prospektüslerinde,
- Sağlık bakımı uygulamalarında,
- Tıbbi eğitim broşürlerinde,
- Randevu kartlarında,
- Hasta dosyalarında,
- Hastanelerdeki onam formlarında

Düşük düzeydeki sağlık okuryazarlığı, insanların sağlığını ve dolayısıyla kişisel, sosyal ve kültürel gelişimini de olumsuz etkileyebilmektedir. Bu bağlamda insanların yeterli düzeyde sağlık okuryazarı olmaları gerekmektedir. Sağlık okuryazarlığının düzeyini tanımlayabilmek için eğitim, sağlık ve toplum olmak üzere üç önemli faktör dikkate alınarak sağlık okuryazarlığının çerçevesi çizilmektedir. Bu konudaki önemli araştırmacıardan **Don Nutbeam** tarafından önerilen; **İşlevsel**, **Etkileşimli** ve **Eleştirel** olmak üzere üç düzeye ayrılan sınıflama en kabul göreni olmuştur .

Don Nutbeam SOY düzeyi kaç sınıfa ayırmıştır?

İşlevsel (Fonksiyonel) sağlık okuryazarlığı denildiğinde, temel okuma ve yazma becerileri ifade edilmektedir. Bu düzeydeki kişiler sağlık risklerine ve sağlık hizmetlerinin kullanımına ilişkin eğitim materyallerini (reçeteleri, prospektüsleri ve bakım için gerekli bilgileri) okuyup anlayabilirler .

Etkileşimli sağlık okuryazarlığı daha fazla bilişsel kazanımları ve sosyal becerileri içerir. Bu düzeyde yer alan kişiler sağlık aktivitelerine katılma, sağlık mesajlarını anlama ve sağlık koşulları değiştiğinde mevcut bilgilerini kullanabilme konusunda yetkindirler .

Eleştirel sağlık okuryazarlığı sağlıkla ilgili bilginin eleştirel olarak analiz edilmesinde, sağlık kararlarının verilmesinde kullanılan ileri düzeyde bilişsel ve sosyal becerileri içerir. Bu düzeydeki kişiler, sağlık bilgilerini eleştirel olarak analiz edebilir, sağlığın sosyal ve ekonomik belirleyicilerine göre davranabilirler. Ayrıca kendi sağlık durumları ile ilgili kararları alabilirler ve sağlık profesyonelleri ile etkin iletişim kurabilirler .

Sağlık riskleri hakkında gerçek bilgileri topluma sunan SOY düzeyini yazınız?

İşlevsel SOY.